

Nr 458.

Av herr **Dahlén m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 229, angående beredande av stöd åt insättare i vissa sparbanker, m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 229 om stöd åt insättarna i vissa sparbanker framhålles önskvärdheten av att staten bringar hjälp åt enskilda insättare.

I den nu inträffade bankkraschen synes det oss, att statsmakterna på ett effektivare sätt än regeringen föreslagit måste träda emellan för att hålla den stora gruppen av småfolk skadeslösa för den utplundring de utsatts för genom jobbares och i vissa fall rena svindlares och bedragares åtgöranden. Detta så mycket mer som allmänheten förlitat sig på att den genom vederbörande länsstyrelser, genom de allmänna ombuden, utövade granskningen och övervakandet av sparbankerna i fråga vore en garanti för att de insatta medlen omhänderhades och förvaltades på ett betryggande sätt. Nu har det ju emellertid visat sig, att detta ingalunda varit fallet. De allmänna ombuden ha icke utövat den kontroll, som ålagts dem. Det har i stället t. o. m. förekommit, att de uppträtt som låntagare.

Ett typiskt exempel på hur skandalöst vissa av dessa allmänna ombud gått tillväga utgör bland annat fallet underståthållare Tamm, som enligt uppgifter i pressen endast kort tid före kraschens utbrott förklarat banken i Stockholm fullt solid.

För de i kraschen indragna sparbankerna i Luleå, Sundsvall, Västerås, Örebro, Göteborg och Landskrona synes det också, som om dessa bankers dåliga ställning blivit en direkt följd av det beslut, som riksdagen fattade år 1920 på initiativ av dåvarande finansministern Thorsson, varigenom de olika allmänna sparbankerna organisatoriskt skildes åt. Vid detta besluts fattande lämnades inga direktiv om hur med de äldre engagemangen skulle förfaras. Större eller mindre del av de ödesdigra stockholmslånen påtvingades de nyssnämnda sparbankerna. Av bilagorna till den kungliga propositionen framgår med all tydlighet, att så varit fallet.

Det kan ju också i detta sammanhang förtjäna erinras om riksdagens tidigare beredvillighet att träda hjälpende emellan, då det gällde vissa av de s. k. storbankernas fallissemang. Då gavs statshjälpen i så stort omfång, att *aktieägarna* erhöilo statsbidrag för på rena spekulationer gjorda förluster.

Lämnandet av statshjälp för sådant ändamål måste anses vara absolut förkastligt, vilket från kommunistiskt håll även med skärpa framhölls vid detta tillfälle.

När vi nu ansluta oss till förslaget om statshjälp, göra vi det under den bestämda förutsättningen, att denna i första hand bör omfatta de stora grupper *småfolk*, som har belopp under 2,000 kronor innestående. Dessa böra erhålla statsgaranti till belopp, som fullt motsvarar vederbörandes insättningar.

Detta anslag, som sålunda uteslutande är avsett att rädda just de *små* insättarna, bör naturligtvis icke utgå till personer med exempelvis annan större förmögenhet. Det vore orimligt att så förfara. Vi föreslå därför, att statshjälpen skall begränsas så, att statshjälp, årsinkomst och förmögenhet sammanlagt ej må överstiga 8,000 kronor.

Utöver detta gå vi in för full ersättning åt kollektiva sammanslutningar, såsom kommuner, arbetarorganisationer, fackföreningar etc. Vi hysa nämligen den uppfattningen, att staten i detta fall har skyldighet och även större ekonomisk möjlighet att bära dessa utgifter än här avsedda mindre bärkraftiga och lurade insättare.

Samtidigt måste man emellertid fordra, att de transaktioner, som bringat de allmänna sparbankerna på obestånd, undersökas i minsta detalj och att de verkligt skyldiga ställas till ansvar för vad de låtit komma sig till last.

På grund av vad vi sålunda anfört föreslås, att riksdagen i anledning av ovannämnda proposition måtte besluta,

att full ersättning för insatta medel måtte beredas sådana insättare som kommuner, arbetarorganisationer, fackföreningar, sjukkassor, sparkassor bland grupper av arbetare och anställda, folketshusföretag, nykterhetsföreningar och understödsfonder för fattiga, sjuka eller arbetslösa samt för medel, som placerats å motböcker för omyndigas räkning och å s. k. skolsparböcker;

att full ersättning lämnas för belopp, som insatts av numera medellösa personer, som av ålderdom eller sjukdom sakna möjligheter att sig själv försörja;

att full ersättning för insatta medel måtte beredas insättare till ett belopp av två tusen kronor, dock under förutsättning att de icke ha en förmögenhet eller årlig inkomst, som sammanlagt med det erhållna beloppet överstiger åtta tusen kronor.

Stockholm den 27 april 1929.

J. P. Dahln.

Aug. Spångberg.

Verner Karlsson.

Osc. Öhman.

Edoff Andersson.

Viktor Herou.

Nils Flyg.